

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 27 listopada 2002 r.

35835

RPO-349060-XI/02/EC

Ministerstwo Pracy
i Polityki Społecznej
Departament Pomocy
Społecznej

Szanowny Panie Ministrze,

Na podstawie art. 14 pkt 2 ustawy o R.P.O. z dnia 15 lipca 1987 r. (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147), uprzejmie przypominam, że Rzecznik już kilkakrotnie zwracał się do Ministra Edukacji Narodowej w sprawie niewykonania upoważnienia ustawowego do wydania rozporządzenia w sprawie organizacji i funkcjonowania specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych (RPO/349060/01/XI z dnia 20 lipca 2000 r., z 9 maja 2001 r., 26 czerwca 2001 r. oraz RPO/398773/01/XI z dnia 5 lutego 2002 r.; w odpowiedzi na ostatnie z nich otrzymałem informację, że prace nad projektem w Ministerstwie zostały zakończone - pismo z dnia 20.03 2002 r.; DKOS-073-11/02/JK).

Poprzednie rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 lutego 1994 r. w sprawie rodzajów i zasad działania publicznych placówek opiekuńczo-wychowawczych i resocjalizacyjnych oraz ramowych statutów tych placówek (Dz.U. Nr 41, poz. 156 ze zm.) straciło moc 1 lipca 2000 r., zatem już ponad dwa lata wspomniane wyżej placówki działają bez podstaw prawnych.

Można wprawdzie przyjąć, iż rozporządzenie to zachowało moc w części dotyczącej statutu, warunków oraz trybu przyjmowania wychowanków do placówek (skoro zostało wydane na podstawie upoważnień ustawowych określonych w art. 71, art. 60 ust. 2 i art. 22 ust. 2 pkt 5, zaś kolejne nowelizacje ustawy dotyczyły - w interesującym nas zakresie funkcjonowania placówek całodobowych - upoważnienia ustawowego zawartego w art. 71), jednakże, w moim przekonaniu, trudno mówić o statucie placówki, czy określić

warunki i tryb przyjmowania do niej wychowanków w sytuacji, gdy są nieokreślone podstawowe zasady działania i warunki pobytu wychowanków w tejże placówce. Trudno także nie zauważyć, że upoważnienia zawarte w wymienionych artykułach ustawy mają charakter blankietowy i nie spełniają wymogów zawartych w art. 92 ust. 1 Konstytucji RP.

Pragnę zwrócić uwagę Pani Minister na fakt, iż dotychczas specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci niepełnosprawnych, zwłaszcza dla dzieci upośledzonych umysłowo funkcjonowały jak placówki opiekuńczo-wychowawcze. Sprzyja temu fakt, że gros dzieci w nich przebywających, szczególnie tam, gdzie edukacja odbywa się na poziomie podstawowym i gimnazjalnym, to dzieci, które oprócz orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego mają postanowienie sądu o umieszczeniu w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Bywają takie ośrodki, w których te dzieci stanowią 90 % wszystkich wychowanków.

W związku z informacjami dotyczącymi przekształcania specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych chciałbym zapytać:

- czy znana jest liczba dzieci przebywających w ośrodkach, które mają orzeczenie sądu opiekuńczego o umieszczeniu w placówce opiekuńczo-wychowawczej w związku z ograniczeniem lub pozbawieniem władzy rodzicielskiej ich rodziców,

- czy i jakie są możliwości umieszczenia tych dzieci w funkcjonującym obecnie systemie opieki,

- czy szacowano koszty związane z zapewnieniem opieki dzieciom wymagającym opieki całkowitej po przekształceniu ośrodków w placówki edukacyjne z internatem (np. koszty przewozu i opieki przy przewozie dzieci do placówek macierzystych w sytuacji, gdy rodzice nie mają zgody sądu opiekuńczego na spędzanie przez dziecko dni wolnych czy wakacji w domu rodzinnym i, alternatywnie, koszty zapewnienia im opieki w ramach systemu dyżurów przy przekazaniu odpowiednich środków z budżetu resortu pracy, a w przyszłości - z jednostki samorządu terytorialnego miejsca zamieszkania dziecka), - jaka będzie w istocie różnica między szkołą z internatem a ośrodkiem.

Takie informacje i przybliżone choćby szacunki kosztów wydają się konieczne z uwagi na skalę problemu - w s.o.s.w. uczy się ok. 30 tys. dzieci.

Uwagi powyższe przekazuję na podstawie art. 16 ust. 1 oraz 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147) i zwracam się o stanowisko Pani Minister w sprawie.

Będę również zobowiązany za informacje o stanie prac nad przekształcaniem specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, w tym przepisów określających ich zasady funkcjonowania i pobytu, z informacją o projektowanej dacie wejścia w życie nowego rozporządzenia.

W moim przekonaniu niewydanie dotychczas stosownych przepisów jest zagrożeniem dla przestrzegania praw dzieci niepełnosprawnych, zatem grupy szczególnie wrażliwej, wobec której państwo zobowiązało się do specjalnej ochrony.

Z wyrazami szacunku

/-/